SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)
STAATSBOSBEHEER EN NATUUR- EN RECREATIESCHAP IJSSELMONDE

1. De publiekrechtelijke rechtspersoon **Staatsbosbeheer**, gevestigd en kantoorhoudend op het adres Smallepad 5 te (3811 MG) Amersfoort, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer drs. B.A. Revis, algemeen directeur, hierna te noemen: "**Staatsbosbeheer**";

en

2. De publiekrechtelijke rechtspersoon **Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde,** gevestigd en kantoorhoudend op het adres Overschieseweg 310 te (3112 NC) Schiedam, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw J.E.T.M. van Dongen, voorzitter, hierna te noemen: "**Het Schap**";

Gezamenlijk te noemen "Partijen"

Overwegende dat:

- Het Schap op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 2 lid 4 van de Gemeenschappelijke regeling voor het Schap belast is met: 'in onderlinge samenhang het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en het beheer in het kader van de openluchtrecreatie en het toerisme en waar mogelijk van natuur en landschap in het werkgebied';
- Staatsbosbeheer op grond van de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer, kort geformuleerd, de taak heeft om natuur- en recreatiegebieden die Staatsbosbeheer in beheer heeft goed te beheren en duurzaam in stand te houden en de natuur- en recreatieve waarden daarvan te vergroten, en in het bijzonder de betekenis van natuur in en nabij de stad wil versterken ten behoeve van een gezond woon-, werk- en leefklimaat;
- Het Schap en Staatsbosbeheer derhalve een gezamenlijke taak en ambitie hebben om de belangen van recreatie en natuur te behartigen en te versterken nabij het stedelijk gebied ten behoeve van een gezond woon-, werk- en leefklimaat;
- Staatsbosbeheer als onderdeel van de publiek – publieke samenwerking vanwege haar specifieke vakinhoudelijke en operationele expertise op het gebied van beheer, onderhoud en van de gezamenlijke natuur- en recreatiegebieden uitvoert, en dat deze expertise binnen de samenwerking wordt benut ten behoeve van een doelmatige en professionele uitvoering, binnen de door het bestuur van het Schap vastgestelde kaders en mandaten;
- Partijen erkennen dat zij door deze samenwerking gezamenlijk bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van de samenwerking gericht op de verantwoordelijkheid voor natuur- en recreatiegebieden, dichtbij stedelijk gebied, ecologisch te versterken en tegelijkertijd toegankelijk te houden voor recreatie. Partijen streven ernaar dat zoveel mogelijk mensen de gezonde effecten van de natuur kunnen ervaren. Mede door deze samenwerking dragen Partijen dan ook bij aan het versterken van de relatie tussen mens en natuur. Die relatie kent vele vormen: buitenrecreatie, het in contact brengen van kinderen met de natuur, het betrekken van omwonenden van buitengebieden en het inzetten van vrijwilligers of mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in het beheer;
- Partijen erkennen dat het Schap binnen zijn wettelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheid op grond van de Wet gemeenschappelijke regeling, de Algemene wet bestuursrecht, de beleidskaders, prioriteiten, financiële kaders en gewenste resultaten bepaalt. Staatsbosbeheer draagt ten aanzien van de overeengekomen werkzaamheden binnen de samenwerking zorg voor de professionele en rechtmatige uitvoering binnen de door het bestuur vastgestelde bestuurlijke en financiële en juridische kaders;

- Partijen met ingang van 2017 een horizontale publieke-publieke samenwerkingsovereenkomst hebben gesloten (als bedoeld in art. 12 lid 4 Richtlijn 2014/24/EU en art. 2.24c Aanbestedingswet) om de gezamenlijke doelstellingen te bereiken en een duurzame samenwerking te realiseren, eindigend op 31 december en per 1 januari 2019 voor de duur van twee jaar verlengd middels een allonge;
- Partijen aansluitend per 10 februari 2021 een samenwerkingsovereenkomst voor de duur van vier jaar hebben afgesloten, ingaande op 1 januari 2021 en eindigend op 31 december 2024;
- Partijen aansluitend in afwijking van artikel 18 lid 3 van voornoemde samenwerkingsovereenkomst hebben besloten de samenwerking te verlengen, middels het opstellen van een allonge, met 18 maanden;
- Partijen in de allonge de intentie hebben afgesproken om na 30 juni 2026 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst af te sluiten;
- Het Algemeen Bestuur op 25 juni 2025 heeft besloten de samenwerking tussen het Schap en Staatsbosbeheer vanaf 1 juli 2026 voort te zetten door middel van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor onbepaalde tijd, met een wederzijdse opzegtermijn van één jaar;
- In 2025 de publieke-publieke samenwerking tussen partijen is geëvalueerd en hierin aandachtspunten voor de toekomstige samenwerking naar voren zijn gekomen;
- Partijen spreken uit de bestaande samenwerking voort te willen zetten vanuit:
    - wederzijds vertrouwen;
    - publieke verantwoordelijkheid;
    - bestuurlijke zorgvuldigheid;
    - transparantie, navolgbaarheid en herleidbaarheid van besluitvorming;
    - een adequate informatiepositie ter ondersteuning van wettelijke, bestuurlijke en democratische verantwoordelijkheden;
    - hun gezamenlijke maatschappelijke opdracht;
- Het Algemeen Bestuur van het Schap op 25 februari 2026 het herzieningskader en de interne uitgangspunten voor de herziening van de samenwerkingsovereenkomst heeft vastgesteld en dit op 27 februari 2026 heeft aangeboden aan Staatsbosbeheer;
- Staatsbosbeheer daarop een eigen voorstel aan het Schap heeft aangeboden op 29 april 2026 voor de beoogde toekomstige samenwerking;
- Partijen het publieke karakter erkennen van de samenwerking en dat publiek-publieke samenwerking de bestuurlijke verantwoordelijkheden, democratische legitimiteit en verantwoordingsplicht van het Schap onverlet laat, waaronder:
    - de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het Schap op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen, Archiefwet, Besluit Begroting en Verantwoording en Algemene wet bestuursrecht;
    - de democratische legitimiteit van besluitvorming door het Schap;
    - het budgetrecht en de controlerende rol van de deelnemende gemeenten;
    - de uitvoerende expertise en uitvoeringsverantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer als publieke beheerorganisatie binnen de door het Schap gestelde kaders;
- Partijen erkennen dat binnen deze publiek-publieke samenwerking sprake is van een opdrachtverlenend karakter, waarbij het Schap verantwoordelijk is voor kaderstelling, opdrachtverlening, sturing en verantwoording richting de deelnemende gemeenten en Staatsbosbeheer verantwoordelijk is voor (advies over) de uitvoering van overeengekomen werkzaamheden binnen de door het bestuur vastgestelde bestuurlijke en financiële en juridische kaders;
- Partijen erkennen dat het Schap op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen en Algemene wet bestuursrecht en Besluit Begroting en Verantwoording verantwoordelijk is voor kaderstelling, opdrachtverlening, sturing, toezicht en verantwoording richting de deelnemende gemeenten en hun gemeenteraden;

- Partijen rekenen erop dat de samenwerking zodanig wordt ingericht dat bestuurlijke besluitvorming zorgvuldig, transparant, navolgbaar en herleidbaar kan plaatsvinden overeenkomstig de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en de Algemene wet bestuursrecht;
- Partijen hebben besloten de voorwaarden waaronder zij horizontale publieke-publieke samenwerking na 30 juni 2026 (als bedoeld in art. 12 lid 4 Richtlijn 2014/24/EU en art. 2.24c Aanbestedingswet) wensen voort te zetten, in deze overeenkomst wensen vast te leggen (hierna: 'de samenwerkingsovereenkomst').

1. Definities

Hiervoor is een begrippenlijst als separate bijlage opgenomen. Deze bijlage maakt onderdeel uit van de samenwerkingsovereenkomst.

2. Doelen van de Samenwerking

2.1 Deze samenwerkingsovereenkomst heeft tot doel het vastleggen van afspraken tussen het Schap en Staatsbosbeheer over hun samenwerking ten aanzien van de recreatie- en natuurgebieden binnen het werkgebied van het Schap;

2.2 Partijen hebben als gemeenschappelijke doelstelling voor het Werkgebied;
   a. het duurzaam beheren en onderhouden van het Werkgebied;
   b. het ontwikkelen en uitvoeren van een uitvoeringsprogramma voor het Werkgebied;
   c. het optimaliseren van synergie bij inkoop, logistiek en kennis;
   d. het benutten van de kennis en het netwerk van Partijen;
   e. het bevorderen van natuurwaarden en (natuur)beleving voor de verschillende doelgroepen;
   f. het in stand houden van de recreatieve aantrekkingskracht van het Werkgebied;

2.3 Partijen werken verder aan de op- en uitbouw van een duurzame samenwerking om elkaars (gezamenlijke) doelstellingen op het gebied van de brede welvaart nog verder te versterken. Deze doelen zien naast het bepaalde in deze overeenkomst onder andere op het duurzaam beheren en onderhouden van het werkgebied, waarbij Partijen aandacht hebben voor klimaatadaptatie en versterking van biodiversiteit, een gezonde leefomgeving, ruimte voor ontspanning en betrokkenheid van bewoners bij de inrichting van hun omgeving. Deze doelstellingen worden gerealiseerd binnen de bestuurlijke kaders van het Schap en kunnen nader worden geconcretiseerd in uitvoeringsprogramma's, werkafspraken, uitvoeringskalender en door middel van inzet vanuit de Producten en Dienstencatalogus (PDC) met inachtneming van de uitgangspunten van deze samenwerkingsovereenkomst.

2.4 Naast de inhoudelijke doelstellingen van het werkgebied heeft deze samenwerkingsovereenkomst bestuurlijke doelstellingen:
   a. heldere verdeling van rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen partijen vast te leggen.
   b. invulling te geven tussen het opdrachtverlenende karakter van de samenwerking tussen het Schap en Staatsbosbeheer;
   c. te voorzien in een adequate informatiepositie van partijen ten behoeve van sturing, uitvoering en verantwoording;
   d. te borgen dat het bestuur van het Schap invulling kan geven aan zijn verantwoordelijkheden op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
   e. te voorzien in transparante besluitvorming, financiële inzichtelijkheid en bestuurlijke herleidbaarheid;
   f. te waarborgen dat de samenwerking plaatsvindt overeenkomstig de beginselen van zorgvuldigheid, transparantie, proportionaliteit en publieke verantwoording.

3. Beginselen van de samenwerking

3.1 Partijen geven hun samenwerking vorm als een horizontale publiek-publieke samenwerking, als bedoeld in artikel 12 lid 4 van de Richtlijn 2014/24/EU betreffende het plaatsen van

overheidsopdrachten, die gericht is op het realiseren van de gemeenschappelijke doelstellingen zoals opgenomen in artikel 1 en voldoet aan de daaraan in de Aanbestedingswet 2012 gestelde voorwaarden (implementatie van art. 12 lid 4 Richtlijn. Dat is art. 2.24c Aw 2012), te weten:

- Er is geen sprake van private inbreng in de samenwerking tussen Partijen;
- Geen enkele particuliere dienstverlener wordt bevoordeeld ten opzichte van zijn concurrenten;
- De samenwerking wordt beheerst door overwegingen en eisen die verband houden met het nastreven van een gezamenlijke doelstelling van algemeen belang.

3.2 Partijen spreken uit dat de samenwerking wordt ingericht op basis van:

- transparantie;
- bestuurlijke legitimiteit;
- navolgbare besluitvorming;
- rolzuiverheid;
- wederzijds vertrouwen;
- zorgvuldige besteding van publieke middelen;
- zorgvuldige, navolgbare en herleidbare besluitvorming overeenkomstig de algemene beginselen van behoorlijk bestuur;
- een informatiepositie die partijen in staat stelt hun wettelijke, bestuurlijke en uitvoerende verantwoordelijkheden te vervullen;
- professionele samenwerking vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid en positie.

3.3 Partijen zullen vanuit ieders taak en doelstelling samenwerken in het Werkgebied. Partijen erkennen daarbij dat:

- het Schap binnen haar bestuurlijke verantwoordelijkheid, handelt als opdrachtgever met betrekking tot de van Staatsbosbeheer afgenomen diensten en producten;
- Bestuurlijke legitimiteit, budgetrecht en publieke verantwoording bij het Schap blijven berusten;
- Staatsbosbeheer binnen de samenwerking met betrekking tot de overeengekomen maatregelen de rol van opdrachtnemer vervult en verantwoordelijk is voor de professionele en doelmatige uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden binnen de door het Schap vastgestelde bestuurlijke, financiële en juridische kaders.

3.4 Partijen erkennen dat deze samenwerking vraagt om:

- heldere rolafbakening
- expliciete governance;
- transparante financiële sturing;
- navolgbare verantwoording;
- een evenwichtige inrichting van samenwerking en opdrachtgeverschap.

3.5 Partijen erkennen dat deze overeenkomst mede invulling geeft aan de wettelijke, bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheden van het Schap als openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De afspraken inzake governance, informatievoorziening, financiële transparantie, archivering, opdrachtgeverschap, begrotingsvoorbereiding en bestuurlijke verantwoording en besluitvorming dienen mede ter ondersteuning van deze wettelijke verantwoordelijkheden. Deze hebben mede tot doel dat het Schap kan voldoen aan:

- de Wet gemeenschappelijke regelingen;
- de Algemene wet bestuursrecht, waaronder beginselen van behoorlijk bestuur;
- de Archiefwet;
- Financiële regelgeving, zoals het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, de Controle verordening (art. 213 gemeentewet) en de Financiële verordening (art. 212 gemeentewet) en het Treasury statuut (Wet fido);
- publieke verantwoordings- en rechtmatigheidsvereisten, waaronder het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de finance en control verordeningen van het Schap.

3.6 Partijen erkennen het belang van een veilige en professionele samenwerkingsrelatie waarin governancevraagstukken bespreekbaar zijn. De integriteitskaders, gedragscodes en beginselen van behoorlijk bestuur van partijen vormen daarbij het gezamenlijke uitgangspunt.
Indien sprake is van mogelijke governance-, integriteits- of samenwerkingsvraagstukken treden partijen hierover tijdig met elkaar in overleg.
Governance-, integriteits-, rechtmatigheids- en escalatievraagstukken worden expliciet bestuurlijk besproken en niet uitsluitend operationeel afgehandeld. Indien Staatsbosbeheer bij een bestuursvoorstel of bestuursvoordracht een eigen organisatorisch, financieel of uitvoeringsbelang heeft, wordt dit belang expliciet aan het bestuur gemeld en expliciet benoemd in de desbetreffende bestuursvoorstellen en bestuursvoordrachten.

3.7 Deze samenwerkingsovereenkomst laat de wettelijke bevoegdheden, verantwoordelijkheden en democratische legitimiteit van het bestuur van het Schap onverlet. Mandatering, opdrachtverlening, besluitvorming en uitvoering vinden plaats binnen expliciet vastgelegde, navolgbare en bestuurlijk controleerbare kaders. Partijen erkennen dat samenwerking, afstemming of uitvoeringspraktijk geen vervanging vormen voor formele bestuurlijke besluitvorming, publiekrechtelijke verantwoordelijkheden of democratische verantwoording.

3.8. Partijen erkennen dat de informatievoorziening, informatieplicht, financiële transparantie en verantwoordingsafspraken mede zijn gericht op het ondersteunen van de kaderstellende en controlerende rol van de deelnemende gemeenten en hun gemeenteraden.

3.9 Partijen erkennen dat bestuurlijke keuzes over kwaliteit, ambitie, prioritering, tarieven, overhead en financiële inzet tijdig en voorafgaand aan uitvoeren moeten kunnen worden gemaakt. Voorstellen worden zodanig voorbereid dat het Ambtelijk Overleg, het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op inhoudelijke, financiële en organisatorische keuzes voordat besluitvorming plaatsvindt. Het sturingsdashboard heeft mede tot doel het voorkomen van voldongen feiten, het versterken van het begrotingsrecht en het borgen van democratische legitimiteit en bestuurlijke sturing binnen de samenwerking.

3.10 Partijen hanteren een gezamenlijk vastgesteld bestuurlijk sturingsdashboard ten behoeve van tijdige bestuurlijke sturing, prioritering en besluitvorming. Dit dashboard voorziet in ten minste twee vaste bestuurlijke herijkingsmomenten per jaar, waaronder in ieder geval een herijkingsmoment voorafgaand aan de voorbereiding van de uitgangspuntennota en de programmabegroting van het Schap. De planning van het bestuurlijke sturingsdashboard wordt zodanig ingericht dat de uitkomsten tijdig kunnen worden verwerkt in de uitgangspuntennota, programmabegroting, opdrachtverlening en overige bestuurlijke besluitvorming van het Schap. Tijdens deze sturingsmomenten, onderdeel van de reguliere besluitvormingscyclus, worden in ieder geval de strategische koers van de samenwerking, het gewenste kwaliteitsniveau, investerings- en uitvoeringsvoornemens, tarieven, overhead, personele inzet en overige meerjarige financiële ontwikkelingen integraal besproken en bestuurlijk gewogen. Het besturingsdashboard bevat een vooruitblik van minimaal 24 maanden en wordt jaarlijks geactualiseerd. De uitkomsten van de sturingsmomenten vormen het kader voor de verdere uitwerking van de programmabegroting, opdrachtverlening en eventuele wijzigingen van de overeenkomst.

3.11 Voorstellen die afwijken van eerder bestuurlijk vastgestelde uitgangspunten, kaders, budgetten, tarieven, kwaliteitsniveau of prioriteiten, worden niet in uitvoering genomen voorafgaand aan bestuurlijke besluitvorming, tenzij hierover expliciete bestuurlijke afspraken zijn gemaakt.

3.12 Indien beheer of ondersteuning van digitale systemen, websites of communicatiemiddelen door Staatsbosbeheer wordt uitgevoerd, laat dit de bestuurlijke verantwoordelijkheid, informatiepositie, eigenaarschap en zeggenschap van het Schap onverlet.

3.13. PDC is gebaseerd op een objectief en transparant kostprijsmodel (activity based costing). Daarbij wordt eerst vastgesteld welke activiteiten of inzet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een product of dienst en welke volumes (Q) daarbij horen. De kostprijs volgt uit deze analyse en niet uit bestaande budgetten, personele bezetting of een gewenst exploitatieresultaat.

3.14 Partijen streven naar een transparante, uitlegbare en controleerbare inrichting van financiële processen passend binnen publieke verantwoordingsvereisten. Partijen erkennen dat (financiële) herleidbaarheid, navolgbare uitvoering en controleerbaarheid essentieel is voor:
- publieke verantwoording;
- democratische legitimiteit;
- het budgetrecht van het Algemeen Bestuur en deelnemende gemeenten en hun gemeenteraden;
- accountantscontrole - besluitvorming;
- bestuurlijke sturing binnen de samenwerking.

3.15 Partijen erkennen dat deze overeenkomst een bestuurlijk werkbare basis vormt voor verdere doorontwikkeling van de samenwerking.

4. Rollen en verantwoordelijkheden

4.1 Partijen handelen vanuit:
bestuurlijke zorgvuldigheid;
- professionele onafhankelijkheid;
- integriteit;
- transparantie;
- respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid;
- navolgbare besluitvorming;
- wederzijdse informatieplicht;

4.2 Het Schap is verantwoordelijk voor:
- beleidskaders en bestuurlijke kaders;
- opdrachtverlening aan Staatsbosbeheer
- het budgetrecht van het Algemeen Bestuur en de raden
- de ondersteuning van de kaderstellende en controlerende rol van de deelnemende gemeenten en hun gemeenteraden;
- bestuurlijke prioriteiten;
- begroting, financiële kaders en financiële sturing;
- publieke verantwoording;
- besluitvorming;
- democratische legitimatie van de samenwerking.

4.3 Staatsbosbeheer is mede op grond van de competenties verantwoordelijk voor professionele uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden en dienstverlening waaronder:
- beheer, onderhoud, ontwikkeling, advisering, ondersteuning en uitvoeringsondersteuning;
- inhoudelijke advisering;
- operationeel beheer.

Staatbosbeheer vervult binnen de samenwerking de rol van opdrachtnemer en is verantwoordelijk voor de professionele, doelmatige en rechtmatige uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden zoals opgenomen in de opdrachtverlening, de PDC, het uitvoeringsprogramma, binnen de door het Schap vastgestelde bestuurlijke, financiële en juridische kaders.

4.4 Partijen richten een vaste overlegstructuur in bestaande uit:
- bestuurlijk overleg;
- ambtelijk overleg;
- governance-overleggen;
- voortgangsoverleggen.

4.5 Het bestuurlijk overleg richt zich op:
- strategische keuzes en koers;
- samenwerking;
- financiële kaders conform het BBV, zienswijze gemeenteraden, Awb, Gemeentewet en Wgr;

- escalatie;
- bestuurlijke besluitvorming;
- evaluatie van de samenwerking.

Het bestuurlijk overleg bestaat uit de leden van het Dagelijks Bestuur en door Staatsbosbeheer aangewezen vertegenwoordiging op directie- of managementniveau met bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de samenwerking.

4.6 Het governance overleg richt zich op:
- Werking van de samenwerking;
- Rolverdeling;
- Informatievoorziening;
- Sturingsafspraken;
- Monitoring van de overeenkomst.

Het governance-overleg bestaat in ieder geval uit de voorzitter/vice-voorzitter van het Schap en door Staatsbosbeheer aangewezen vertegenwoordigers op directie- of managementniveau met bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de samenwerking.

4.7 Het voortgangsoverleg tussen de bestuurssecretaris en de accountmanager richt zich op:
- Uitvoering;
- Planning;
- Capaciteit;
- Risico's;
- Voortgang opdrachten;
- Besluitvormingsafspraken.

4.8 Het ambtelijk overleg richt zich op:
- voorbereiding van en advisering over besluitvorming binnen DB en AB;
- uitvoering;
- planning;
- voortgang;
- informatievoorziening;
- afstemming van werkzaamheden;

In het ambtelijk overleg zijn de accountmanager, rentmeester en controller van Staatsbosbeheer, de ambtelijk adviseurs van de deelnemende gemeenten, de bestuurssecretaris en programmamanager aanwezig. Op basis van de agenda kan het AO ervoor kiezen om experts en specialisten voor specifieke dossiers voor het AO uit te nodigen. Indien hun aanwezigheid niet noodzakelijk is wordt dit in goed overleg afgestemd. Technische, juridische en procesmatige vraagstukken worden zoveel mogelijk in het ambtelijk overleg voorbereid en opgelost, zodat het bestuurlijk overleg gericht kan zijn op bestuurlijke keuzes en governancevraagstukken.

4.9 Indien governance-, integriteits- of samenwerkingsvraagstukken niet ambtelijk kunnen worden opgelost, kunnen deze rechtstreeks door partijen ingebracht worden in het governance overleg.

4.10 Partijen onderhouden een maandelijks Ambtelijk Overleg met vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten ten behoeve van de voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming, monitoring van uitvoering, informatievoorziening, financiële sturing en vroegsignalering van risico's en governance-vraagstukken. Het Ambtelijk Overleg heeft een voorbereidende en adviserende functie. De eerste bespreking van voorstellen vindt plaats in het Ambtelijk Overleg, waarbij voorstellen tijdig worden aangeleverd conform de bestuurlijk vastgestelde jaarplanning. De voorstellen worden bij aanbieding door Staatsbosbeheer aan de bestuurssecretaris en het Ambtelijk Overleg zodanig uitgewerkt dat ze geschikt zijn voor integrale beoordeling. Het Ambtelijk Overleg heeft tot doel de voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming, waaronder toetsing aan eerder genomen bestuurlijke besluiten, vastgestelde beleidsmatige-, financiële en juridische kaders, publieke verantwoordingsvereisten, belangen

van deelnemende gemeenten, de integrale afweging van belangen en risico's en de beoordeling van kwaliteit en volledigheid van de informatievoorziening.

4.11 Partijen erkennen dat zorgvuldige bestuurlijke besluitvorming een tijdige en kwalitatief goede ambtelijke voorbereiding vereist. De gezamenlijke jaarplanning, waaronder de P&C cyclus, wordt zodanig ingericht dat het Ambtelijk Overleg, Bestuurlijk Overleg, Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur voldoende gelegenheid hebben om de voorstellen inhoudelijk, juridisch, financieel en bestuurlijk te beoordelen.

4.12 Stukken voor bestuurlijke besluitvorming worden daarom uiterlijk 7 werkdagen voorafgaand aan het betreffende overleg beschikbaar gesteld aan het Ambtelijk Overleg, Bestuurlijk Overleg, het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.

4.13 Adviezen, bestuursvoorstellen en uitvoeringsvoorstellen bevatten:

- meerdere handelingsopties met een toelichting op de inhoudelijk, financiële, juridische en bestuurlijke consequenties daarvan in het kader van zorgvuldige advisering en bestuurlijke afweging. Indien andere handelingsopties ontbreken zal dit gemotiveerd worden aangegeven;
- een expliciete verwijzing naar relevante eerdere bestuurlijke besluiten, financiële uitgangspunten en vastgesteld beleidskaders waarop het voorstel voortbouwt;
- indien deze financiële consequenties kunnen hebben, minimaal:
  - inhoudelijke onderbouwing;
  - relatie met bestuurlijke doelen;
  - financiële consequenties;
  - juridische paragraaf;
  - dekking;
  - risico’s.

4.14 Het Schap kan te allen tijde besluiten onafhankelijke advisering, second-opinions of contra-expertise in te winnen indien dit noodzakelijk wordt geacht voor een zorgvuldige bestuurlijke afweging.

4.15 Partijen erkennen dat het Schap vanuit publieke verantwoordelijkheid moet kunnen beschikken over:

- inzicht in inzet van middelen;
- financiële onderbouwing;
- herleidbare kostentoerekening;
- ureninzet;
- navolgbare begrotingsinformatie.

5. Positie bestuurssecretaris, Ambtelijke Overleg en functionarissen Staatsbosbeheer en NRIJ

5.1 De bestuurssecretaris wordt door het Algemeen Bestuur van het Schap benoemd en wordt vanwege de borging van de onafhankelijke positie uitgeoefend door het Schap. De bestuurssecretaris is in dienst van het Schap en ondersteunt onafhankelijk het bestuur van het Schap. Onafhankelijke advisering en governancebewaking zijn noodzakelijk voor de uitoefening van wettelijke bestuurstaken.

5.2 De bestuurssecretaris bewaakt:

- bestuurlijke proceszorgvuldigheid;
- governance;
- navolgbaarheid van besluitvorming;
- integrale advisering;
- samenhang tussen bestuur, AO en uitvoering.

5.3 De bestuurssecretaris is bewust onafhankelijk gepositioneerd ten opzichte van de uitvoering en beschikt over toegang tot de informatie, documenten en overleggen die noodzakelijk zijn voor adequate ondersteuning van het bestuur. De bestuurssecretaris is verantwoordelijk voor de verslaglegging van de bestuursvergaderingen, ambtelijke overleggen en terugkoppeling over de DB- en AB-besluiten aan Staatsbosbeheer. Partijen werken dit in nader overleg uit.

5.4 Partijen verbinden zich om functionarissen, zoals de financieel controller en de jurist, die in het kader van deze samenwerkingsovereenkomst taken en werkzaamheden uitvoeren ten behoeve van het Schap, in staat te stellen deze uit te voeren, ook al zijn de belangen die deze functionarissen in het kader van hun taken en werkzaamheden behartigen tegenstrijdig met de (vermeende) belangen van het Schap dan wel Staatsbosbeheer of is een daarop uitlopende ontwikkeling aannemelijk. Indien dit onvoldoende het geval is, bijvoorbeeld bij een mogelijke of veronderstelde belangentegenstelling, maakt de betreffende functionaris dit direct kenbaar aan de voorzitter van het Schap en het provinciehoofd Zuid-Holland van Staatsbosbeheer. De voorzitter van het Schap en het Provinciehoofd Zuid-Holland Staatsbosbeheer treden daarover onverwijld in overleg. Mocht dit overleg voor het Schap, de betrokken functionaris of het provinciehoofd Zuid-Holland niet tot een bevredigend resultaat leiden dan zal een overleg geïnitieerd worden tussen de voorzitter van het Schap en een directeur van Staatsbosbeheer.

5.5 De accountmanager van Staatsbosbeheer vervult een verbindende en coördinerende rol binnen de samenwerking en draagt zorg voor afstemming tussen het Schap en Staatsbosbeheer. De accountmanager vertegenwoordigt daarbij de organisatie Staatsbosbeheer en draagt zorg voor een tijdige en volledige informatie-uitwisseling voor het Ambtelijk Overleg, Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur.

5.6 Partijen respecteren de onafhankelijke adviserende positie van de in dit artikel omschreven functionarissen.

5.7 Indien sprake is van mogelijke spanning tussen governance, publieke verantwoording, integriteit of uitvoering of andere belangen, kunnen de bestuurssecretaris en accountmanager dit rechtstreeks bestuurlijk signaleren.

6. Informatievoorziening, transparantie en archivering

6.1 Partijen dragen over en weer zorg voor tijdige, volledige, juiste en navolgbare informatievoorziening voor zover noodzakelijk voor bestuurlijke besluitvorming, publieke verantwoording en archiefverplichtingen. Hierbij dient bedacht te worden dat binnen de bestaande verhoudingen bij het Schap de bestuurssecretaris, die (formeel) verantwoordelijk is voor publicatie van besluiten en eventuele documenten die op grond van de Woo actief openbaar behoren te worden gemaakt door de GR. Partijen informeren elkaar actief over ontwikkelingen die relevant zijn voor de uitvoering van deze overeenkomst.

6.2 Partijen erkennen dat de informatievoorziening mede dient ter ondersteuning van de bestuurlijke informatiepositie van het Schap en de uitvoering door Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer verstrekt tijdig, volledig en navolgbaar de informatie die redelijkerwijs noodzakelijk is voor de voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming, begrotingsvoorbereiding, verantwoording aan het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de deelnemende gemeenten alsmede de uitoefening van de kaderstellende en controlerende taken;

6.3 Het Schap beschikt vanwege haar archiefverplichtingen over passende toegang tot relevante:

- bestuurlijke stukken;
- dossiers en contracten;
- financiële informatie;
- besluitvorming;
- archieven;
- digitale informatievoorziening

Dit is noodzakelijk voor:

- publiek en bestuursrechterlijke verantwoording;
- bestuurlijke continuïteit;
- democratische legitimiteit;
- archivering;
- informatiebeheer;
- navolgbare besluitvorming.

Partijen werken dit nader uit.

6.4 Partijen erkennen dat het Schap op grond van de Archiefwet, de Wet open overheid en overige publieke verantwoordingsverplichtingen verantwoordelijk is voor de beschikbaarheid, toegankelijkheid, navolgbaar en reproduceerbaarheid van informatie ten behoeve van archief- en verantwoordings- en openbaarmakingsverplichtingen van het Schap. Voor een duurzame en navolgbare vastlegging van informatie die betrekking heeft op de uitvoering van deze overeenkomst werken partijen actief samen. Voor zover informatie, dossiers of gegevens worden beheerd door Staatsbosbeheer, waarborgt Staatsbosbeheer dat deze informatie beschikbaar blijft voor de archief-, verantwoordings-, controle- en openbaarmakingsverplichtingen van het Schap;

6.5 Informatievoorziening vindt plaats vanuit openheid, professionaliteit, transparantie en respect voor ieders rol en publieke verantwoording.

6.6 Partijen voorkomen parallelle of niet-navolgbare informatiestromen buiten de overeengekomen governance- en overlegstructuren.

6.7 Partijen erkennen dat digitale informatievoorziening, communicatiekanalen, websites, systemen en archieven die behoren tot het Schap onderdeel vormen van de bestuurlijke informatiepositie van het Schap en waarvoor het Schap eigenaarschap en verantwoordelijkheid draagt. Ter uitvoering daarvan beschikt het Schap over passende toegang tot en zeggenschap over de digitale informatievoorziening en communicatiemiddelen.

6.8 Het Schap kan, voor zover noodzakelijk voor de uitoefening van zijn wettelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheden, nadere informatie en onderliggende stukken opvragen. Partijen maken afspraken over een redelijke reactietermijn, waarbij rekening wordt gehouden met de aard, omvang en beschikbaarheid van de gevraagde informatie. Daarbij handelen partijen in de geest van de Archiefwet, de Wet open overheid en de publieke verantwoordingsverplichtingen van het Schap.

6.9 Indien afgesproken informatie niet tijdig beschikbaar is, wordt dit schriftelijk gemeld aan het DB en AO met vermelding van oorzaak, risico's en redelijke hersteltermijn.

7. Producten- en dienstencatalogus (PDC)

7.1 De basis en keuzemogelijkheden rondom de dienstverlening van Staatsbosbeheer zijn vastgelegd in een producten- en dienstencatalogus (PDC). Het overzicht van de afgesproken producten en diensten is bijgevoegd als bijlage.

7.2 De PDC is het producten- en dienstenaanbod van Staatsbosbeheer en vormt het door Staatsbosbeheer vastgestelde overzicht van producten, diensten en bijbehorende tarieven. Deze overeenkomst geeft nadere afspraken over de toepassing en uitvoering daarvan. Tegelijkertijd raakt deze toepassing meerdere partijen en processen.
Omdat de PDC rechtstreeks doorwerkt in de:

- Programmabegroting van het Schap;
- Bijdragen van deelnemers;
- Uitvoering van taken binnen het Schap;
- Financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;

vindt voorbereiding en afstemming van wijzigingen in producten, diensten, tarieven, inzet en financiële consequenties plaats met de betrokken partijen binnen de reguliere planning- en controlcyclus en de daarbij behorende governance-processen en de bestuurlijke besluitvorming.

De PDC vormt de basis voor de planning, uitvoering en verantwoording van de werkzaamheden van het Recreatieschap. In de PDC (product van Staatsbosbeheer) worden de producten en diensten en beheeractiviteiten beschreven die bijdragen aan het realiseren van de bestuurlijke doelstellingen binnen het recreatiegebied. Per product of dienst wordt inzicht gegeven in de activiteiten, benodigde inzet, uren, kostprijs en overhead in het verlengde van artikel 212 van de Gemeentewet.

De financiële onderbouwing is zodanig ingericht dat een transparante relatie bestaat tussen middelen, prestaties en bestuurlijke doelen. Hierdoor zijn de kosten en resultaten van beheer,

onderhoud, ontwikkeling en dienstverlening schapsgebonden, herleidbaar, navolgbaar en controleerbaar.

De PDC is een overzicht van producten, diensten en beheeractiviteiten van Staatsbosbeheer inclusief de daarbij behorende prestaties, inzet en kostprijzen, ten behoeve van begroting, sturing, verantwoording en kostentoerekening. Hiermee wordt de bestuurlijke besluitvorming ondersteund. De PDC is de basis voor begroting en verantwoording binnen het BBV en sluit aan op de 3 W-vragen en dient actueel, concreet en stuurbaar te zijn. De PDC maakt onderscheid tussen reguliere beheeractiviteiten en aanvullende project of bestuurlijke opdrachten (zgn. plusproducten), zodat zowel de structurele als de incidentele inzet van middelen inzichtelijk zijn.

7.3 De PDC en bijbehorende financiële onderbouwing worden zodanig ingericht dat:
- bestuurlijke besluitvorming;
- begrotingsonderbouwing;
- publieke verantwoording;
- financiële controleerbaarheid;
- inhoudelijke toetsbaarheid

voldoende kunnen plaatsvinden.

7.4 Wijzigingen in de PDC, bijhorende financiële onderbouwing, dienstverlening, inzet of financiële consequenties als ook aanvullende werkzaamheden, afwijkingen van overeengekomen inzet of wijzigingen met financiële consequenties worden vooraf aan de uitgangspuntennota van de programmabegroting en/of begrotingscyclus van de gemeenten inzichtelijk gemaakt en bestuurlijk voorgelegd aan het Schap.

7.5 Partijen erkennen het belang van verdere ontwikkeling van financiële transparantie, kostentoerekening en bestuurlijke herleidbaarheid binnen de samenwerking.
De omvang van de dienstverlening, de daarvoor benodigde inzet en de financiële consequenties worden jaarlijks inzichtelijk gemaakt in het uitvoeringsprogramma en betrokken bij de begrotingsvoorbereiding en bestuurlijke besluitvorming van het Schap, waarin tenminste wordt uitgewerkt:
- de bestuurlijk uitlegbare tarievenstructuur;
- de (verdere) concretisering van de PDC;
- passende financiële systematiek;
- de relatie tussen inzet, prestaties, beheeropgaven en bestuurlijke besluitvorming.

De PDC is een overzicht van producten, diensten en beheeractiviteiten van Staatsbosbeheer inclusief de daarbij behorende prestaties, inzet en kostprijzen. De dienstverlening die het Schap afneemt is gebaseerd op de PDC van Staatsbosbeheer. Deze wordt afgenomen tegen een objectiveerbaar tot stand gekomen aantal uren en tarief. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen basisdienstverlening en maatwerk.
De PDC vormt de basis voor de planning, uitvoering en verantwoording van de beheerwerkzaamheden van het Recreatieschap en dragen hiermee bij aan het realiseren van de bestuurlijke doelstellingen binnen het recreatiegebied. Per product of dienst wordt inzicht gegeven in de activiteiten, benodigde inzet, uren en kostprijs.

Partijen stellen uiterlijk eerste kwartaal van ieder jaar een uitvoeringsprogramma vast zodat dit kan worden verwerkt in de najaarsrapportage, eventuele begrotingswijziging voor het lopende jaar, ter voorbereiding op de programmabegroting, aansluitend bij de begrotingscyclus van de gemeenten en de bestuurlijke besluitvorming van het Schap.

7.6 Partijen erkennen dat de organisatie van governance, bestuurlijke ondersteuning, regie, opdrachtgevers en overige schapsgeboden functies in ontwikkeling zijn. Het bestuur van het Schap kan besluiten bepaalde functies onafhankelijk van de dienstverlening door Staatsbosbeheer te organiseren. De financiële en organisatorische gevolgen hiervan worden betrokken bij de nadere uitwerking van de dienstverlening, de PDC, het uitvoeringsprogramma

en de programmabegroting. Totdat hierover definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden, kunnen aan deze overeenkomst geen rechten worden ontleend ten aanzien van de structurele invulling van deze functies.

8. Financiële transparantie en verantwoording

8.1 Partijen handelen zodanig dat rechtmatige, transparante en controleerbare besteding van publieke middelen aantoonbaar geborgd blijft. De financiële administratie en verantwoording worden zodanig ingericht dat:
- activiteiten;
- gerealiseerde prestaties;
- inzet;
- uren;
- kosten;
- projecten;

onderling herleidbaar en controleerbaar zijn.

8.2 Voor werkzaamheden die ten laste komen van het Schap wordt de financiële verantwoording ingericht conform de publieke verantwoordingsvereisten van het BBV en de informatiebehoefte van het Schap.

8.3 Staatsbosbeheer verstrekt periodiek inzicht in en rapporteert periodiek over:
- gerealiseerde inzet;
- uren;
- kosten;
- afwijkingen;
- risico's;
- relevante financiële ontwikkelingen;

op een wijze die voor het Schap:
- bestuurlijk navolgbaar;
- financieel controleerbaar;
- inhoudelijk toetsbaar;
- passend binnen publieke verantwoordingsvereisten is ingericht.

8.4 De voorlopige tarieven, overheadopslagen en financiële uitgangspunten voor het volgende begrotingsjaar worden door Staatsbosbeheer uiterlijk voorafgaand aan de voorbereiding van de programmabegroting beschikbaar gesteld, zodat deze kunnen worden betrokken bij de bestuurlijke afweging, begrotingsvorming en zienswijzeprocedures van de deelnemende gemeenten. Dit zorgt voor een doelmatige toepassing van de BBV en een volwaardige uitoefening van het budgetrecht van de raden en het Algemeen Bestuur.

8.5 Er wordt maandelijks door Staatsbosbeheer afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren maal de van toepassing zijnde tarieven. Onderlinge materiële afwijkingen van meer dan 10% worden gemotiveerd en verantwoord.

8.6 Overschrijding op het totaal van de vastgestelde begroting ten aanzien van de dienstverlening, wordt vooraf voorgelegd ter besluitvorming aan het bestuur van het Recreatieschap, in ieder geval in de zogenaamde najaarsrapportage.

8.7 De begeleidingsuren voor groot onderhoud worden ten laste gebracht van de voorziening groot onderhoud. De omvang van de begeleidingsuren voor regulier en groot onderhoud wordt jaarlijks onderbouwd in de begroting en toegelicht op basis van de aard, omvang en complexiteit van de onderhoudsopgave. Materiële afwijkingen worden zo spoedig mogelijk in voorkomende gevallen aan het bestuur voorgelegd en in de reguliere planning- en controlrapportages gemotiveerd en verantwoord.

8.8 Betaling van de dienstverlening die Staatsbosbeheer op grond van de samenwerkingsovereenkomst uitvoert, vindt plaats op basis volledige maandelijkse facturatie achteraf.

8.9 De eindafrekening van de dienstverlening die Staatsbosbeheer op grond van de samenwerkingsovereenkomst uitvoert, vindt plaats voor 15 januari van het opvolgende

jaar zodat de afrekening tijdig beschikbaar is ten behoeve van de opstelling van de jaarrekening en het jaarverslag van het recreatieschap.

8.10 Overschrijding van de door het bestuur vastgestelde programmabegroting wordt vooraf voorgelegd aan het bestuur in de zogenaamde najaarsrapportage. Ook andere afwijkingen, zoals onderschrijdingen worden verantwoord in de najaarsrapportage.

8.11 Voor de financiële verantwoording, kostentoerekening en bestuurlijke beoordeling van kosten en tarieven gelden het BBV en de Handleiding Rijksoverheidstarieven van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als leidend referentiekader. Financiële informatie en tariefonderbouwingen worden zodanig ingericht dat deze herleidbaar, vergelijkbaar en toetsbaar zijn binnen de publieke verantwoordingssystematiek van het Schap en de deelnemende gemeenten. Indien de gehanteerde tarieven substantieel afwijken van gangbare publieke referentietarieven maken partijen inzichtelijk welke factoren aan deze afwijking ten grondslag liggen.

8.12 Staatsbosbeheer verzorgt de planning en control overeenkomstig op basis van een gezamenlijke jaarplanning die jaarlijks uiterlijk in december wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

9. Gebruik roerende- en onroerende zaken en inschakeling derden

9.1 De werkzaamheden worden grotendeels verricht vanuit de Oude Veerdam 12 te Brielle. Voor zover voor de uitvoering van de werkzaamheden roerende zaken moeten worden aangeschaft, waaronder bijvoorbeeld machines en werktuigen, worden deze roerende zaken op naam en voor eigen rekening en risico van Staatsbosbeheer aangeschaft, tenzij hier door partijen aparte afspraken over worden gemaakt.

9.2 Indien ten behoeve van de uitvoering van werkzaamheden, zoals bedoeld in deze samenwerkingsovereenkomst een contractuele relatie met een aannemer, leverancier of koper moet worden aangegaan, wordt de daarop betrekking hebbende overeenkomst uitsluitend tot stand gebracht tussen het Schap en die derde.

9.3 Partijen komen overeen dat als grondslag voor het beheer en de exploitatie van vastgoed en gronden alsmede de aanbesteding van diensten en werkzaamheden de door het NRIJ vastgestelde kaders worden gehanteerd, welke zijn:

- Nota Grondbeleid, zoals vastgesteld door het dagelijks bestuur;
- De Grondprijsbrief;
- Aanbestedingsbeleid.

10. Conflicten

10.1 Indien sprake is van tekortschietende uitvoering, onvoldoende naleving van bestuurlijke afspraken, gebrekkige informatievoorziening, onvoldoende financiële transparantie of niet-navolgbare verantwoording door één der partijen, wordt binnen een redelijke termijn een gezamenlijk herstelplan opgesteld met concrete verbetermaatregelen, verantwoordelijkheden en termijnen. In beginsel geldt een termijn van vier weken tenzij de betreffende Partij kan beargumenteren dat een langere termijn benodigd is. Indien herstel binnen de afgesproken termijn uitblijft of onvoldoende voortgang wordt geboekt, wordt het vraagstuk bestuurlijk geëscaleerd.

Partijen behouden daarbij, binnen de wettelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheden, voor zover noodzakelijk voor het herstel en proportioneel in relatie tot het tekortschieten, het recht om financiële verplichtingen op te schorten, verrekening toe te passen bij aantoonbaar niet-geleverde of niet-volledige producten en dienstverlening en zijn publiekrechtelijke bevoegdheden volledig te benutten ten aanzien van:

- budgetrecht van het bestuur, de deelnemende gemeenten en gemeenteraden
- autorisatie van budgetten

- vaststellen van bijdragen;
- financiële verantwoording;
- een reëel en inzichtelijke begroting;
- mogelijkheid om beleidsmatige en financiële afwegingen te maken;
- beoordeling van de uitvoering van de overeenkomst;
- bestuurlijke besluitvorming omtrent voortzetting, aanpassing of bekrachtiging van afspraken binnen de samenwerking;
- het verlenen van decharge bij de jaarrekening c.q. jaarverslag i.v.m. vaststelling of afgesproken werkzaamheden in de begroting daadwerkelijk zijn uitgevoerd.

10.2. Partijen kunnen de overeenkomst tussentijds beëindigen indien:

- Voortzetting van de overeenkomst strijdig wordt met wet- of regelgeving;
- Een partij structureel tekortschiet in de nakoming van verplichtingen uit deze overeenkomst en herstel uitblijft na een schriftelijke ingebrekestelling en redelijke hersteltermijnen.
- Bestuurlijke besluitvorming van een partij voortzetting van de overeenkomst onmogelijk maakt;
- De uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden of omvang zodanig wijzigt dat voortzetting redelijkerwijs niet langer kan worden verlangd.

10.3 Indien wezenlijke wijzigingen optreden in de bestuurlijke inrichting van het Schap, de samenwerking met Staatsbosbeheer en het Schap, de eigendom- of beheerstructuur van de betrokken gebieden, de financiering van de werkzaamheden of de wettelijke kaders waarbinnen partijen opereren, treden partijen in overleg over aanpassing of beëindiging van de overeenkomst.

11 Looptijd, evaluatie en doorontwikkeling

11.1 Deze overeenkomst wordt aangegaan voor onbepaalde tijd en treedt in werking per 1 juli 2026 met een opzegtermijn van 1 jaar.

11.2 De doelmatigheid, doeltreffendheid en toekomstbestendigheid van de samenwerking wordt periodiek geëvalueerd, waarbij ten minste eenmaal per 4 jaar een integrale evaluatie plaatsvindt. De kosten voor de evaluatie worden door beide partijen gedeeld. Tijdens de evaluatie wordt het volgende tegen het licht gehouden:

a. De mate waarin de maatschappelijke doelstellingen van de samenwerking worden gerealiseerd;
b. De doelmatigheid, doeltreffendheid en toekomstbestendigheid van de samenwerking;
c. De werking van de governance-, sturing en verantwoordingsafspraken.
d. De samenwerking tussen partijen;
e. De mate van tevredenheid over de afgenomen producten en diensten en de prijs daarvan;
f. De ervaring met informatievoorziening, financiële transparantie en bestuurlijke besluitvorming.

Binnen zes maanden na inwerkingtreding evalueren partijen gezamenlijk de implementatie van de herziene samenwerkingsovereenkomst. Dit betreft:

- governance;
- samenwerking;
- informatievoorziening;
- financiële transparantie;
- keuzemogelijkheden binnen de PDC;
- eventuele noodzakelijke aanscherpingen van de overeenkomst.

11.3 Partijen spreken uit de samenwerking gefaseerd verder te professionaliseren op basis van gezamenlijk opgedane ervaringen en bestuurlijke evaluatie. Hierbij worden afspraken gemaakt over verwachtingen, kaders, proportionaliteit, reactietermijnen etc.

11.4 Opzegging dient te geschieden via een aangetekende brief. Indien Partijen voornemens zijn de samenwerkingsovereenkomst op te zeggen, gaan Partijen eerst met elkaar in overleg over de beoogde opzegging, brengen zij de gevolgen daarvan in kaart voor de zorgvuldige overdracht van werkzaamheden, middelen, informatie en archieven en leggen zij hun afspraken daarover vast in een beëindigingsovereenkomst.

12 Aansprakelijkheid en verzekering

12.1 Het Schap vrijwaart Staatsbosbeheer voor aanspraken van derden die rechtstreeks voortvloeien uit werkzaamheden die Staatsbosbeheer uitvoert in opdracht van het Schap binnen de overeengekomen dienstverlening, behoudens voor zover sprake is van opzet, grove schuld of handelen in strijd met wettelijke verplichtingen aan de zijde van Staatsbosbeheer.
12.2 Partijen dragen zorg voor een adequate aansprakelijkheidsverzekering voor de risico's die voortvloeien uit de uitvoering van deze overeenkomst.
12.3 Partijen bij al hetgeen zij doen of nalaten zelf verantwoordelijk zijn voor correcte naleving van de regelgeving, waaronder wet- en regelgeving aangaande staatssteun, Algemene wet bestuursrecht, Gemeentewet, Wet gemeenschappelijke regelingen, Besluit Begroting en Verantwoording, Aanbestedingswet en de Wet markt en overheid.
12.4. Partijen dragen er zorg voor dat de aansprakelijkheid-, eigendoms- beheer en uitvoeringsrisico's die samenhangen met de uitvoering van deze overeenkomst periodiek worden geïnventariseerd en beoordeeld. Partijen maken inzichtelijk welke partij verantwoordelijk is voor de beheersing van deze risico's.
12.5. Partijen verstrekken elkaar op verzoek inzicht in de voor de uitvoering van deze overeenkomst relevante verzekeringsdekkingen, voor zover noodzakelijk voor de beoordeling van risico's, aansprakelijkheden en continuïteit van de uitvoering.
12.6. Staatsbosbeheer informeert het Schap tijdig indien zich omstandigheden voordoen waardoor relevante verzekeringsdekking ontbreekt, beperkt is of wijzigt, dan wel indien sprake is van risico's die niet of slechts gedeeltelijke verzekerbaar zijn.
12.7. Partijen evalueren binnen 6 maanden (in de implementatie-evaluatie) na inwerkingtreding van deze overeenkomst de verdeling van aansprakelijkheden, risico's en verzekeringsdekkingen die samenhangen met de uitvoering van deze overeenkomst en maken waar nodig aanvullende afspraken.

13. Wijziging

13.1 Partijen treden in overleg als zich omstandigheden voordoen die afwijken van de situatie waaronder de samenwerkingsovereenkomst is gesloten. Ook gaan partijen met elkaar in overleg indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen, van zodanige aard dat van Staatsbosbeheer of van het Schap in redelijkheid geen nakoming van de samenwerkingsovereenkomst (meer) gevergd kan worden. Partijen besluiten vervolgens in gezamenlijk overleg en in de geest van deze samenwerkingsovereenkomst op welk(e) onderdeel/onderdelen deze overeenkomst aanpassing behoeft.
13.2 De wijziging als bedoeld in dit artikel wordt schriftelijk vastgelegd en door partijen getekend. De wijzigingsovereenkomst geldt daarna als addendum op de samenwerkingsovereenkomst.
13.3 Het uittreden van één of meerdere deelnemers uit de Gemeenschappelijke Regeling leidt niet automatisch tot beëindiging van deze overeenkomst. Partijen treden in overleg indien het uittreden gevolgen heeft voor de uitvoering, financiering of omvang voor de overeengekomen werkzaamheden.

14. Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

14.1. Ieder der partijen verwerkt zelf persoonsgegevens in het kader van deze overeenkomst. Mocht het nodig zijn persoonsgegevens uit te wisselen, dan zullen partijen daarbij alle zorgvuldigheid in acht nemen en slechts die persoonsgegevens uitwisselen die nodig zijn voor de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst in het kader van het algemeen belang. Partijen zijn beide verwerkingsverantwoordelijke voor de gegevens die zij zelf verwerken. Partijen handelen

daarbij overeenkomstig de Algemene Verordening Gegevensbescherming, de Uitvoeringswet AVG en hun eigen privacy- en informatiebeveiligingsbeleid.

15. Mandaat- en volmacht

15.1 Met in achtneming van het bepaalde in de samenwerkingsovereenkomst zal het Schap in overleg met Staatsbosbeheer tijdig ten behoeve van Staatsbosbeheer een verlenging van het mandaat- en volmachtsbesluit nemen en zorg (laten) dragen voor adequate publicatie. Mandaat- en volmachtverlening laten de wettelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheden van het Schap onverlet.

16. Rangorde bepalingen overeenkomst en bijlagen

16.1. Nadere uitvoeringsafspraken, PDC's, uitvoeringsprogramma's, werkafspraken en overige bijlagen kunnen niet afwijken van de in deze overeenkomst vastgelegde governance-principes, bevoegdheidsverdeling, informatieverplichtingen en verantwoordelijkheden.
De bijlagen bij deze overeenkomst maken onlosmakelijk deel uit van deze overeenkomst. Bij tegenstrijdigheid tussen de bepalingen van deze overeenkomst en de bijlagen is de tekst van deze overeenkomst leidend en van de daaruit blijkende bedoelingen van Partijen.

17. Slotbepaling

17.1. Deze samenwerkingsovereenkomst vormt het leidende kader voor de samenwerking tussen partijen. Nadere uitvoeringsafspraken, werkafspraken, uitvoeringsprogramma’s, sturingsdashboards, producten en diensten catalogus en overige onderliggende documenten kunnen niet afwijken van de in deze overeenkomst vastgelegde governanceprincipes, bevoegdheidsverdeling, verantwoordelijkheden, informatieafspraken en sturingsmechanismen, als ook deze niet wijzigen, of beperken , tenzij partijen daarover expliciet nieuwe bestuurlijke afspraken maken.

Partijen erkennen dat de bepalingen van deze samenwerkingsovereenkomst voor een belangrijk deel invulling geven aan reeds bestaande wettelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheden van het Schap en Staatsbosbeheer, waaronder verantwoordelijkheden voortvloeiend uit de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Algemene Wet bestuursrecht, de Archiefwet en de toepasselijke financiële regelgeving op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording. Op deze overeenkomst is Nederlands recht van toepassing. Partijen werken de uitvoering van deze overeenkomst nader uit in een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma wordt periodiek geactualiseerd en vastgesteld binnen de kaders van deze overeenkomst.

18. Bijlagen

- Begrippenlijst
- Producten en Dienstencatalogus
- Format bestuursvoorstel Dagelijks Bestuur en bestuursvoordracht Algemeen Bestuur